

ISSF

NORGES SKYTTERFORBUND

ISSFs REGLER FOR KVALIFISERING OG KOMMERSIELLE RETTIGHETER og ISSFs REGLER FOR SPONSING OG REKLAME

ANTI-DOPINGREGLER

Gjelder alle skytegrener

Regler for kvalifisering og kommersielle rettigheter og regler for sponsing og reklame – Utgave 2017, første opptrykk V1. 09/2020.

Anti-dopingregler – Utgave 2021, første opptrykk 01/2021

ISSFs regler gjelder fra 1. januar 2021.

Nasjonal forskrift om medisinsk fritak vedtatt av Stiftelsen Antidoping Norges styre 27.12.2020 og gjelder fra 1.1.2021.

Om reglementene generelt

Reglementene er i den originale utgaven skrevet på engelsk, som er ISSFs offisielle arbeidsspråk.

I spørsmål hvor det er tvil eller uenighet om fortolkninger og avgjørelser skal den engelske teksten legges til grunn.

Den norske utgaven er oversatt og redigert iht. den engelskspråklige originalutgaven i 2020 av Unni Nicolaysen. Korrektur, bearbeidelse av figurer og nummerering er utført av Eirik Wee Jensen.

Om ISSFs Anti-dopingregler

Den innledende del av Anti-dopingreglene er oversatt i sin helhet. Fra og med art. 2.1 er kun overskrifter og underoverskrifter oversatt. Det gir informasjon om reglenes innhold og hvor i den engelske originalversjonen hele artikkelen finnes.

Skulle en skytter, trener eller leder komme i en situasjon hvor anti-dopingreglementet kommer til anvendelse, skal den engelske originalversjonen alltid benyttes og kontakt med fagpersonell må etableres.

Om internasjonale og nasjonale dopingregler:

ISSF Anti-Doping Rules gjelder i alle ISSF-konkurranser. For norske landslagsutøvere gjelder i tillegg NIFs og Antidoping Norges bestemmelser om anti-doping.

For medlemmer i norske idrettslag er det de nasjonale bestemmelsene for anti-doping som gjelder, enten man oppholder seg i Norge eller utlandet. Bestemmelsene omfatter også alle andre som deltar i idrettsarrangementer i regi av norske idrettslag.

De fullstendige nasjonale bestemmelsene, oppdatert dopingliste og annen antidopinginformasjon er å få fra Stiftelsen Antidoping Norge, Sognsv. 75F, 0855 Oslo, post@antidoping.no eller www.antidoping.no. På sidene 31 til 34 i dette heftet er det tatt inn et utdrag fra Antidoping Norges utøverinformasjon, samt reglene for medisinske fritak.

Innhold

4.1	Skytteres rettigheter	3
4.2	ISSFs kommersielle rettigheter.....	4
4.3	Sponsing og reklame.....	6
4.4	Merking på skytterens utstyr, bekledning, tilbehør og fottøy	7
4.5	Regler for produsenters identifikasjon	7
4.6	Regler for sponsormerking	8
4.7	Kontroll og straffetiltak.....	9
4.8	Godkjenning.....	9

NB: Når figurer og tabeller inneholder spesifikk informasjon, har de samme gyldighet som de nummererte artiklene.

Meget viktig informasjon:

Vær spesielt oppmerksom på at i Olympiske Leker gjelder IOCs art. 50, reklame, demonstrasjoner og propaganda samt den ledsagende publikasjonen ” Guidelines Regarding Authorised Identification”.

5 Anti-dopingregler

1.	Definisjon av doping.....	17
2.	Brudd på anti-dopingreglene.....	17
3.	Bevis på doping.....	17
4.	<i>Forbudslisten</i>	18
5.	<i>Testing</i> og etterforskning.....	18
6.	Analyse av <i>prøver</i>	18
7.	<i>Forvaltning av testresultater</i> : ansvar, innledende gjennomgang, underretning og foreløpig suspensjon.....	18
8.	<i>Forvaltning av testresultater</i> : Retten til en rettferdig høring og underretning om høringsavgjørelsen.....	19
9.	<i>Automatisk diskvalifikasjon</i> av individuelle resultater.....	19
10.	Sanksjoner mot individuelle utøvere.....	19
11.	<i>Konsekvenser</i> for lag.....	19
12.	ISSFs sanksjoner mot andre av idrettens organisasjonsledd.....	20
13.	<i>Forvaltning av testresultater</i> : Appeller.....	20
14.	Konfidensialitet og rapportering.....	20
15.	Implementering av avgjørelser.....	20
16.	Foreldelseslov.....	20
17.	<i>Utdannelse</i>	20
18.	Ytterligere roller og ansvar tillagt nasjonale forbund.....	20
19.	Ytterligere roller og ansvar tillagt ISSF.....	20
20.	Ytterligere roller og ansvar tillagt <i>utøvere</i>	20
21.	Ytterligere roller og ansvar tillagt <i>utøveres støtteapparat</i>	21
22.	Ytterligere roller og ansvar tillagt andre <i>personer</i> underlagt anti-dopingreglene.....	21
23.	Fortolkning av kodeksen (<i>Code</i>).....	21
24.	Avsluttende bemerkninger.....	21

Vedlegg 1. Definisjoner

Norske anti-dopingbestemmelser

Informasjon om dopinglista og legemiddellista.....	31
Dopingkontroll.....	32
Medisinsk fritak fra dopinglista, inkl. unntaksbestemmelser.....	33

4.1 SKYTTERES RETTIGHETER

- 4.1.1** ISSFs Kvalifiseringsregler spesifiserer på hvilke betingelser skyttere er berettiget til å delta i ISSF - mesterskap. (jfr. ISSFs General Regulations). Reglene må håndheves strengt i alle ISSF - mesterskap.
- 4.1.2** ISSF anerkjenner regel 40 (Deltakelse i Olympiske Leker), regel 41 (deltakeres nasjonalitet) og regel 50 (reklame, demonstrasjoner og propaganda) i det Olympiske Charter, med vedtekter, som basisdokumenter for ISSFs Kvalifiseringsregler.
- 4.1.3** For å være kvalifisert til å delta i ISSF - mesterskap må en skytter være påmeldt av sitt nasjonale forbund i samsvar med ISSFs General Regulations art. 3.6. Det nasjonale forbundet må være medlem av ISSF og være godt ansett. Til Olympiske eller Kontinentale leker er det de respektive nasjonale olympiske komiteer (NOC) som melder på skytteren. Skyttere som meldes på må:
 - 4.1.3.1** være uttatt til deltakelse i samsvar med de prosedyrer som er vedtatt av skytterens nasjonale forbund. Skyttere som meldes på til Olympiske Leker må også forholde seg til "Special Regulations for the Participation in the Shooting Sport Events of the Olympic Games" (ISSFs General Regulations, vedlegg "Q");
 - 4.1.3.2** være borgere av det landet de representerer, i samsvar med det Olympiske Charter og ISSFs General Regulations;
 - 4.1.3.3** ikke ha gjort seg skyldig i upassende eller usportslig opptreden, spesielt ved bruk av dopingmidler, utøvelse av vold, rasisme og ureglementert eller lovstridig veddemålsaktivitet;
 - 4.1.3.4** ikke ha brutt ISSFs regler for sponsing eller reklame, som beskrevet i dette regelverket.
- 4.1.4** Skyttere som konkurrerer i ISSF - mesterskap kan, direkte eller indirekte, motta betaling i form av penger, eller andre premier som belønning for, eller som en spore til å delta i en konkurranse. Skytteres deltakelse i de Olympiske Leker kan imidlertid ikke være basert på økonomiske betingelser. (Vedlegg til regel 40 i Det Olympiske Charter).
- 4.1.5** En skytter som med viten og vilje deltar i en konkurranse som er boikottet av ISSF kan av ISSFs Executive-komité ekskluderes fra ISSF - mesterskap for en bestemt periode.
- 4.1.6** Et nasjonalt forbund som melder på en skytter til et ISSF – mesterskap, som er utestengt fra deltakelse i samsvar med ISSFs Anti-Dopingbestemmelser eller andre ISSF regler, mister alle sine rettigheter, unntatt retten til å være representert på ISSFs neste generalforsamling.

- 4.1.7** ISSFs Executive-komité kan vedta at skyttere fra en nasjon, hvis nasjonale forbund er suspendert, kan delta i ISSF-mesterskap, men de må delta som uavhengige deltakere (ISP) under ISSFs flagg, ikke under egen nasjons flagg.
- 4.1.8** Hvis det stilles spørsmål om hvorvidt en kvinnelig skytter er berettiget til å starte på grunn av mulig hyperandrogenisme (forhøyede verdier av testosteron/mannlige kjønnshormoner), og en formell skriftlig foresp rrel foreligger, skal det oppnevnes et ekspertpanel bestående av medlemmer av ISSFs medisinske komité og andre eksperter for å undersøke et mistenkelig tilfelle av kvinnelig hyperandrogenisme. Iverksettes undersøkelsen skal ISSFs medisinske komité i generelle og vesentlige forhold følge IOC's kriterier og/eller IOC's regler som omhandler mulig hyperandrogenisme (mulig forhøyede verdier av testosteron/mannlige kjønnshormoner) og som er gjeldende på det tidspunkt forespørselen foreligger.
- 4.1.9** Skyttere som etter puberteten gjennomgår kirurgisk kjønnsskifte og som ønsker å delta i ISSF - mesterskap må tilfredsstille de spesifikke betingelser og kriterier IOC har fastsatt for å kunne delta. Etter kirurgisk kjønnsskifte skal skytteren selv, f r konkurransen, rette foresp rrel om å få delta i ISSF-mesterskap til ISSFs medisinske komité, og ISSFs medisinske komité og andre eksperter skal fastslå om skytteren tilfredsstiller IOC's kriterier eller ikke.
- 4.1.10** Enhver avgjørelse foretatt iht. art. 4.1.7 eller art. 4.1.8 kan kun appelleres til idrettens internasjonale voldgiftsrett (International Court of Arbitration for Sport).
- 4.1.11** For å bistå med å beskytte den berørte skytterens verdighet og privatliv skal forespørsler relatert til etterforskning, informasjon innsamlet under etterforskningen, resultater av etterforskningen og avgjørelser som gjelder en sak (eller mulig sak) om kvinnelig hyperandrogenisme eller som involverer en transkj nnnet skytter, holdes konfidensiell og ikke offentliggjøres eller bekjentgjøres av ISSF.

4.2 ISSFs KOMMERSIELLE RETTIGHETER

- 4.2.1 EIERSKAP OG UTNYTTELSE AV KOMMERSIELLE RETTIGHETER**
I samsvar med ISSFs General Regulations (art. 3.12.3.11) er ISSF alene innehaver av kringkastings-, lisensierings-, markedsførings-, handels- og utstyrsrettigheter, samt andre rettigheter forbundet med ISSF-mesterskap og andre offisielle ISSF begivenheter (generalforsamlinger, kongresser osv.), med unntak for Olympiske og Kontinentale leker.

For ISSF - mesterskap, med unntak for Olympiske og Kontinentale leker, har ISSF rett til å selge sine kringkastings- og markedsføringslisenser, handels- og utstyrsrettigheter.

Basert på disse retningslinjene kan ISSF bestemme å gi deler av disse rettighetene til arrangører av et ISSF - mesterskap, enten mot en avgift eller uten kompensasjon. I slike tilfeller skal arrangøren og ISSF enes om betingelsene for en slik avtale.

4.2.2 ISSFs LOGO

ISSFs logo er ISSFs eiendom alene. Bruk av denne krever ISSFs godkjennelse på forhånd. Detaljer vedrørende eksakt utseende, farge, fonter og bruk av ISSFs logo er beskrevet i retningslinjene "*ISSF Corporate Identity and Design*" som kan fås i ISSFs hovedkvarter.

4.2.3 KRINGKASTINGS- OG ANDRE MEDIARETTIGHETER

Rettighetene omfatter, men er ikke begrenset til overføring (direktesendt, opptak eller høydepunkter) av visuelle bilder (med lydoverføring som mottas sammen med bildene) til tradisjonelle fjernsynsmottakere i hjemmene eller andre enheter som kan utvikles for å motta eller distribuere bilder. Slike medier omfatter også, men er ikke begrenset til radio, program som viser høydepunkter, online- og internettrettigheter, arkiv og tilgang til nyheter, så vel som overføringer til mobile enheter.

ISSF har utviklet sin egen hjemmeside og vil utnytte de kommersielle og kommunikasjonsmessige muligheter hjemmesiden og andre elektroniske enheter gir, inkludert dem som ennå ikke er utviklet eller oppfunnet.

4.2.4 MARKEDSFØRINGSRETTIGHETER OG REGLER FOR ANNONSERING

Disse reglene gjelder for alle offisielle deler av ISSF - mesterskap (trening og konkurranse, åpnings- avslutnings- og prisutdelings-seremonier).

Markedsføringsrettigheter omfatter all markedsføring, lisensiering og/eller handelsrettigheter som er tilgjengelige i forbindelse med en idrettskonkurranse eller som ennå ikke er oppfunnet. Salg av rettighetene inkluderer annonsering og andre egnede fordeler.

Sponsormerking på skilt, segl, plakater eller liknende kan også forekomme på skytterens bekledning og utstyr, på banene og andre installasjoner under ISSF - mesterskap, såfremt sponsormerkingen er i samsvar med disse regler.

Under Olympiske Leker er reklame i form av skilt, segl, plakater og liknende ikke tillatt, med mindre reklamen er godkjent iht. IOCs

regelverk, spesielt iht. kodeks for annonsering, demonstrasjoner og propaganda i IOCs Charter. I Olympiske Leker er sponsormerking ikke tillatt og skal, om mulig, fjernes eller tildekkes med materialer av samme type og farge, forutsatt at gjenstanden fortsatt tilfredsstillende ISSF regler hva gjelder tykkelse og stivhet.

4.2.5 ARENAREKLAME

I ISSF - mesterskap skal ikke reklame på banene plasseres i det område hvor skivene befinner seg, slik at den forstyrrer skytternes siktebilde.

ISSF forbeholder seg råderetten over sponsormerking ved hovedinngangen til arenaen, på offisielle resultattavler og offisielle resultatmonitører, skiverammer og start(Bib)nummer i ISSF-mesterskap.

Planene for plassering og størrelsen på reklame som er nevnt i forrige avsnitt skal på forhånd være godkjent av ISSF.

All, eller deler av tilgjengelig plass kan kontraktfestes med ett (1) reklamebyrå som en pakke. Hvis et byrå velges må generalsekretæren sende navnet på byrået og detaljer i kontrakten til det arrangerende lands nasjonale forbund tre (3) måneder før ISSF - mesterskapet eller den offisielle begivenheten finner sted.

All annen tilgjengelig plass er arrangørens eiendom.

4.3 SPONSING OG REKLAME

4.3.1 Sponsing er en kontraktbasert støtte til en skytter eller organisasjon, gitt til skytteren i form av penger, varer eller tjenester.

4.3.2 Disse reglene gjelder for alle offisielle deler av konkurranser som er overvåket av ISSF (trening og konkurranse, åpnings-, avslutnings- og prisutdelingsseremonier).

4.3.3 Et nasjonalt forbund kan inngå en avtale om sponsing, tildeling av utstyr og reklame med et kommersielt firma eller en organisasjon.

4.3.4 Den enkelte skytter kan inngå en avtale om individuell sponsing med et kommersielt firma eller en organisasjon.

4.3.5 Slike kontrakter må forholde seg til nasjonale forbunds og ISSFs lover.

4.3.6 Sponsorkontrakter kan tillate at bilder av skytteren, navn eller sportslige resultater vises i reklame for det kommersielle firma avtalen er inngått med.

4.3.7 Betaling til den enkelte skytter som har slike avtaler kan skje direkte til skytteren eller til det nasjonale forbundet.

4.4 MERKING PÅ SKYTTERENS UTSTYR, BEKLEDNING, TILBEHØR OG FOTTØY

4.4.1 Varemerke

Et varemerke (trademark) er et karakteristisk navn, symbol, motto, eller design som lovlig identifiserer et firma eller dets produkter og tjenester, i den hensikt å skille dem fra hva som tilbys av andre.

4.4.2 Kommersiell merking

Kommersiell merking er synliggjøring av et varemerke eller reklamesymbol på utstyr, tilbehør, bekledning eller fottøy som brukes i konkurranse. Det er to (2) typer kommersiell merking:

4.4.3 Produktmerking

Produktmerking er synliggjøring av produsentens navn eller varemerke på et produkt laget av produsenten (varemerkets eier) i den hensikt å identifisere produktet og/eller dets opprinnelse.

4.4.4 Teknologisk produktidentifikasjon

Teknologisk produktidentifikasjon betyr teknisk identifisering (som ikke inkluderer produktmerking eller deler av den) festet til et utstyrsprodukt for å identifisere materialet, eller en teknologi som brukes i utviklingen og produksjonen av produktet.

4.4.5 Sponsormerking

Et sponsormerke er synliggjøring av et reklamesymbol på et produkt forskjellig fra produktmerket eller en teknologisk produktidentifikasjon.

4.5 REGLER FOR PRODUSENTERS IDENTIFIKASJON

4.5.1 Andre begrensninger som gjelder i ISSF - mesterskap

Ett (1) produktmerke er tillatt på hver del av utstyret, bekledningen og tilbehøret. Våpendeler anses som utstyr.

Produkt- og sponsormerker er ikke tillatt på skylappen/blenderen festet til baksiktet, eller på skylappen/blenderen i front (foran øyet) eller luen, cap'en, skytebrillene eller hodebåndet.

IOC har vedtatt spesielle regler for olympiske leker. Detaljer framgår av det Olympiske Charter med vedtekter, art. 50.

4.5.2 Hvordan måle produktmerker

Produktmerking kan deles inn i følgende kategorier:

- produsentens navn; eller
- produsentens logo; eller
- en kombinasjon av produsentens navn og logo.

Produktmerker skal måles slik:

Jevn form. Når produktmerket opptrer som et rektangel eller et kvadrat skal de matematiske regler som anvendes for å beregne flateinnholdet av slike figurer (bredde x høyde (Oversetters anm.)) benyttes.

Ujevn form. Når produktmerket har en ujevn form, skal det trekkes et rektangel rundt hele merket og de matematiske regler som anvendes for å beregne flateinnholdet av et rektangel (bredde x høyde, (Oversetters anm.)) benyttes.

En kombinasjon av disse. Når produktmerket er en kombinasjon av produsentens navn og logo, skal det trekkes et rektangel rundt hele merket og de matematiske regler som anvendes for å beregne flateinnholdet av et rektangel (bredde x høyde, (Oversetters anm.)) benyttes.

4.6 REGLER FOR SPONSORMERKING

4.6.1 Generelle regler for sponsormerking

Utstyr eller varer som tildeles et landslag må, hva gjelder produktmerking, være i samsvar med spesifikasjonene i disse reglene.

Sponsormerking på bar hud er ikke tillatt.

Gjenstander som ikke brukes under konkurransen, men som kun har til hensikt å synliggjøre et sponsormerke, er ikke tillatt under trening og konkurranse.

Bilder eller portretter av skyttere som bærer klær med kommersielle merker som strider mot det som er beskrevet i disse reglene kan ikke brukes i reklame på baneområdet under trening og konkurranse.

Størrelsen på, og hvordan sponsormerker på utstyr som brukes av skytteren skal se ut, er definert i **Tabell 1**.

4.6.2 Start (BIB) nummer

Start(Bib)nummer kan ha det kommersielle merket til ISSF - mesterskapets sponsorer, forutsatt at alle deltakere bruker startnummer som er identisk merket. Ikke mer enn 150cm², eller maksimalt 25 % av start(Bib)nummeret kan benyttes til hovedsponsorens merke. Start(Bib)nummeret skal vise skytterens etternavn, initialer for fornavn og hvilken nasjon skytteren representerer. IOCs forkortelse for nasjonen skal brukes. Bokstavene skal være så høye som mulig og ikke mindre enn 20 mm.

Lerdueskyttere skal, i skulderområdet bak på skytevesten, vise IOCs forkortelse for skytterens nasjon, etternavn og initialer for fornavn iht. det latinske alfabet. (IOCs forkortelse for nasjonen skal stå øverst).

4.7 KONTROLL OG STRAFFETILTAK

De nasjonale forbund, sammen med ISSF, er ansvarlig for å håndheve ISSFs Kvalifiserings- og sponsorregler.

Under ISSF-mesterskap er konkurransejuryene ansvarlige for å håndheve ISSFs regler for reklame på utstyr og bekledning på konkurranse- og treningsarenaene.

Ved overtredelse skal juryen gi en muntlig eller skriftlig advarsel. En skytter som ikke forholder seg til advarselen må ikke få lov til å starte eller gis anledning til å fortsette konkurransen.

Avgjørelser tatt av konkurransejuryene relatert til brudd på disse reglene kan appelleres til appelljuryen. Appelljuryens avgjørelse er **ENDELIG**.

Benytter en annonsør en skytters navn, tittel eller individuelle bilde i forbindelse med reklame, merking eller salg av varer, uten skytterens godkjenning eller kjennskap, kan skytteren om nødvendig gi sitt nasjonale forbund eller ISSF fullmakt til å ta rettslig skritt mot annonsøren. Unnlater skytteren det gjelder å gjøre det, skal ISSF bedømme situasjonen som om skytteren skulle ha gitt annonsøren sin absolutte tillatelse.

4.8 GODKJENNING

Kvalifiserings- og sponsorreglene ble endret og vedtatt av ISSFs Executive-komité 7. april 2008 i Beijing, CHN, i Acapulco, MEX 12. november 2012, i München, GER, 24. november 2013 og i München, GER, 1. mars 2016. De erstatter tidligere utgaver og iverksettes fra 1. januar 2017.

Følgende regler anses som del av disse ISSF Kvalifiserings- og Sponsorregler og finnes på IOCs hjemmeside.

Vedlegg: Olympic Charter Rule 40 – Participation in the Olympic Games - By-Law to Rule 40

Vedlegg: Olympic Charter Rule 41 - Nationality of Competitors - By-Law to Rule 41

Vedlegg: Olympic Charter Rule 50 – Advertising, Demonstrations, Propaganda - By-Law to Rule 50.

TABELL 1: Spesielle regler for sponsormerking			
	Kategori/ Gjenstand	Regler som skal anvendes	
	Utstyr		
4.6.1.1	Våpen	Ingen restriksjoner	
4.6.1.2	Annet utstyr	Det er ingen restriksjoner for rifleremmer, knepøller, riflestativ, kikkertstativ, kikkerter, våpenkasser, skytebagger, koffertyr og klesbagger etc.	
	Bekledning	Regler som skal anvendes	Andre begrensninger
	Konkurranse- bekledning		
4.6.1.3	For all ytter- bekledning (Jakke, Vest, Skjorte eller T-skjorte etc.)	Forsiden: Skulder- og midtområdet (øvre og midtre tredel av bolen) maks 5 merker (3 sponsorer, 1 ISSF emblem og/eller 1 nasjonalt forbundsemlen)	Øverste del av venstre side (høyre side for venstrehendte skyttere) er reservert for ISSFs emblem. HALVPARTEN av venstre side er reservert for nasjonalt forbundsemlen og/eller nasjonens flagg.
4.6.1.4		Baksiden: Skulderområdet (øvre tredel av bolen) INGEN merker	RESERVERT for navnet og IOC-forkortelsen for skytterens nasjon og/eller start(Bib)-nummeret. Hvis nasjonens flagg benyttes skal det plasseres til venstre for IOC-forkortelsen (når det sees av en annen person).
4.6.1.5		Baksiden: Midtpartiet (midtre tredel av bolen) INGEN merker	RESERVERT for kun start(Bib)nummeret
4.6.1.6		Forsiden: Hoftepartiet (nedre tredel av bolen) maks 2 merker	Ingen
4.6.1.7		Baksiden: Hoftepartiet (nedre tredel av bolen) maks 3 merker	Ingen
4.6.1.8		Ermer: maks 1 merke	Det samme, identiske merket kan forekomme på begge ermer
4.6.1.9	For alle: Bukser, shorts, treningsbukser etc.	Bukser, kun buksebena: 1 merke	Det samme, identiske merket kan forekomme på begge bukseben
4.6.1.10	Skjørt	1 merke	Ingen

4.6.1.11	Formelle antrekk Representasjonsantrekk	Regler som skal anvendes Offisielle representasjonsantrekk kan ha navnet eller varemerket til opp til fem (5) sponsorer. Dette skal reguleres av det nasjonale forbundet.	Representasjonsantrekk omfatter alle klær skytteren og andre på laget har på seg under offisielle deler av et mesterskap, hvor protokollen krever at det nasjonale forbundets emblem, navn eller forkortelsen for dette er synlig på antrekket. Opptre produsentens navn/logo eller teknologisk produktidentifisering én gang på en del av representasjonsantrekket anses ikke det som et sponsormerke.
4.6.1.12	Fritids-antrekk Fritidsantrekk	Regler som skal anvendes Ingen restriksjoner.	Omfatter klær skytteren har på seg på konkurranse-området når hun/han ikke konkurrerer/trener, eller har på seg representasjonsantrekk i samsvar med protokollen.
	Tilbehør	Regler som skal anvendes	Andre begrensninger
4.6.1.13	Belte Håndkle Sokker Vannflaske Hansker Briller Skytebriller Skylapper (på sidene) Hørselvern Fottøy	Ingen restriksjoner	Ingen
4.6.1.14	Hodeplagg/ Caps	Fronten og/eller bakparten er reservert for det nasjonale forbundets, ISSFs eller en arrangørs emblem.	Ingen
4.6.1.15	Skylapper i front og blendere/skylapper på baksiktet	Ingen sponsormerker	

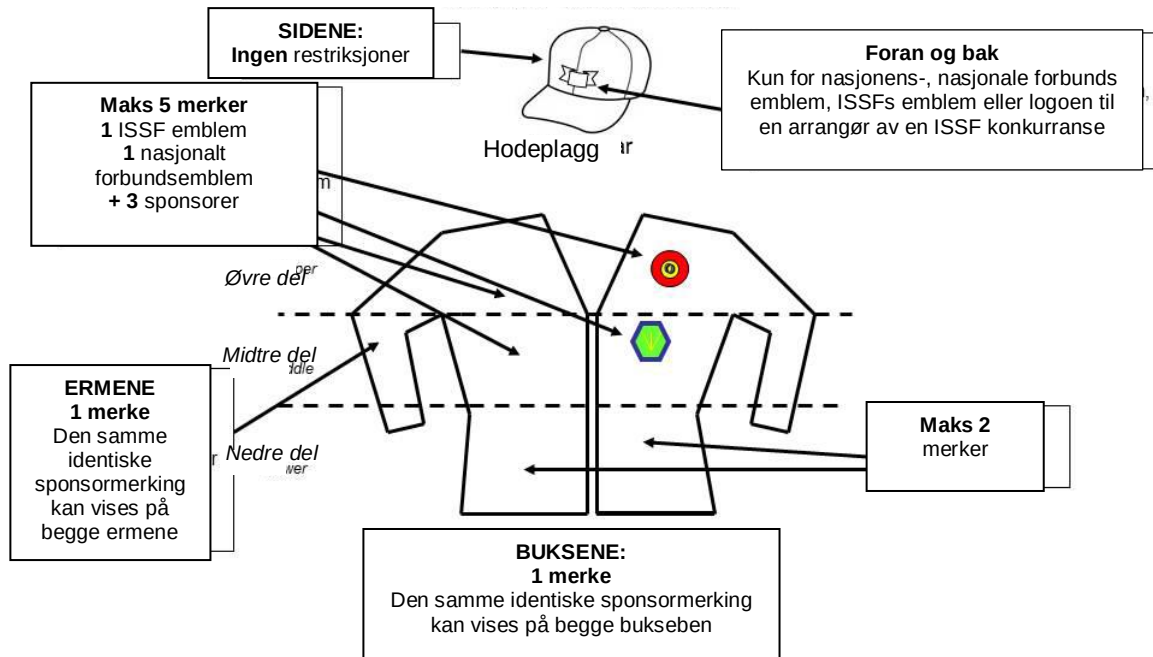

①

SPONSORMERKING (ALLE)

Forside av yttertøyet (vist for høyrehendt skytter)

INGEN RESTRIKSJONER PÅ STØRRELSE

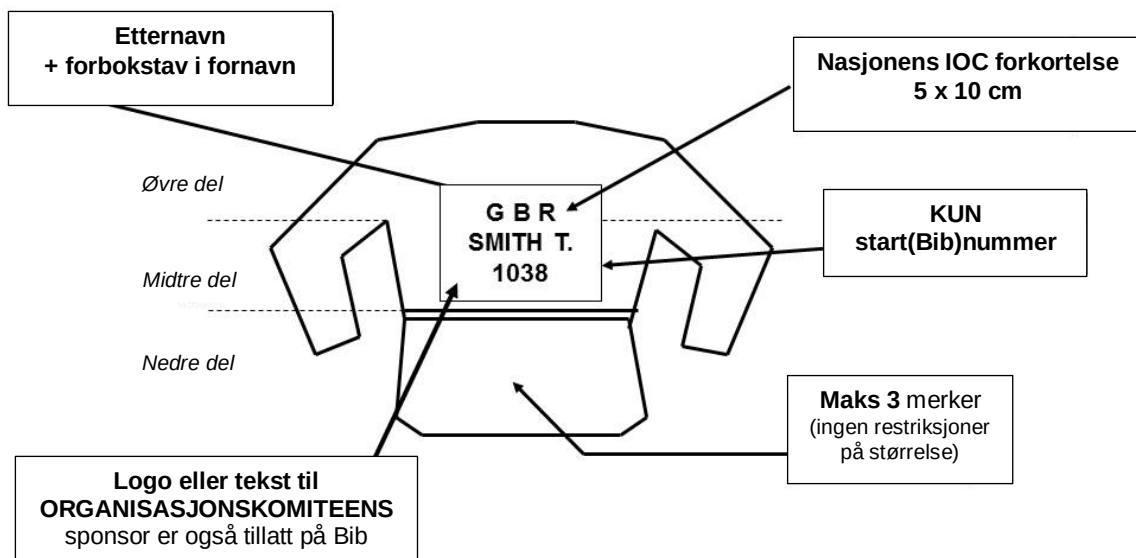

SPONSORMERKING

ALLE UNNTATT LERDUE

RYGGEN på yttertøyet

②

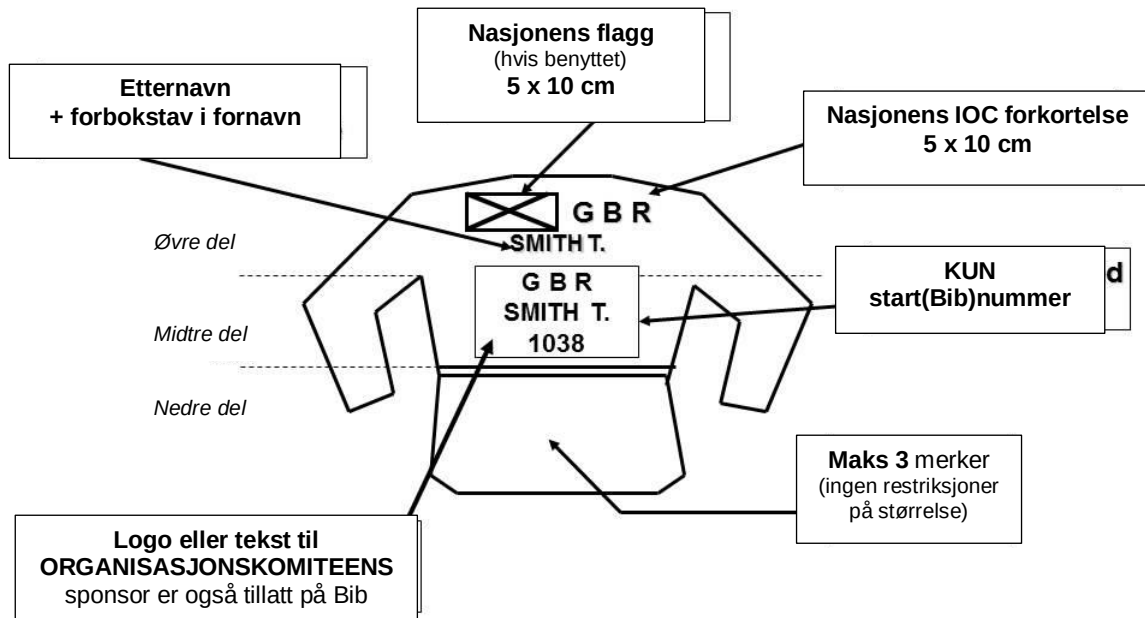

SPONSORMERKING 3

3

KUN LERDUE
RYGGEN på yttertøyet

ISSFs anti-dopingregler

INNLEDNING

Forord

Disse anti-dopingreglene er vedtatt og implementert i overensstemmelse med det ansvar ISSF har iht. World Anti-Dopings kodeks (*Code*), og for å videreføre ISSFs vedvarende streben etter å utrydde doping i idrett.

Anti-dopingreglene er regler for idretten som styrer de forholdene idrett utøves under. Med det mål å håndheve anti-dopingreglene på en global og harmonisk måte er reglene av natur klart forskjellig fra kriminell og sivil lovgivning. Hensikten er ikke at de skal underlegges eller begrenses av noen nasjonale krav og juridiske standarder som anvendes i kriminelle eller sivile straffesaker, selv om det er ment at de skal anvendes på en slik måte at de respekterer prinsippene for proporsjonalitet og menneskerettigheter. Når informasjon om de faktiske forhold, og lovgivning relatert til en gitt sak mottas bør alle rettsinstanser, voldgiftsdomstoler og andre fellende instanser være klar over og respektere anti-dopingreglenes særegne natur, kodeksen innbefattet, og det faktum at disse reglene representerer enighet blant et bredt spektrum av støttespillere rundt i verden om hva som er nødvendig for å beskytte og sikre en rettferdig idrett.

Som forutsatt i kodeksen, er ISSF ansvarlig for å utføre alle aspekter ved *dopingkontroller*. ISSF kan imidlertid delegerer ethvert aspekt ved *dopingkontroller* eller anti-doping *opplæring* til en *betrodd tredjepart*. ISSF skal dog kreve at *den betrodde tredjepart* forplikter seg til å gjennomføre alle aspekter i samsvar med kodeksen, *internasjonale standarder* og disse anti-dopingreglene. ISSF kan delegerer den aktuelle forvaltning av resultatene til CAS anti-doping divisjon. ISSF skal alltid fortsatt være fullt ansvarlig garantist for at delegerte aspekter er utført i samsvar med *kodeksen*.

Definerte uttrykk fra kodeksen som brukes i disse anti-dopingreglene er skrevet i *kursiv*.

Hvis ikke annet er spesifisert er referanser til artikler kun referanser til artikler i disse anti-dopingreglene.

En grunnleggende logisk begrunnelse for kodeksen (*code*) og ISSFs anti-dopingregler

Anti-dopingprogrammer er tuftet på den sanne verdien av idrett. Denne sanne verdien refereres ofte til som "idrettens ånd": den etiske verdien av menneskelig fortreffelighet gjennom dedikert perfeksjonering av den enkelte *utøvers* naturlige talenter.

Anti-doping programmer etterstreber å beskytte *utøvernes* helse, og sørge for at *utøverne* gis mulighet til å satse på menneskelig perfeksjonisme uten *bruk av forbudte stoffer og metoder*.

Anti-dopingprogrammer etterstreber å bevare idrettens integritet for verden, basert på respekt for regler, andre utøvere, rettferdige konkurranser, like konkurransevilkår og

verdien av en ren idrett.

Idrettens ånd lovpriser menneskeånden, legeme og sjel og karakteriseres av verdier vi finner i og gjennom idrett, inkludert:

- Helse
- Etikk, rettferdighet og ærlighet
- *Utøverenes* rettigheter som forklart i *kodeksen*
- Fremragende dyktighet i utøvelse
- Personlighet og *utdannelse*
- Moro og glede
- Samarbeide
- Hengivenhet og engasjement
- Respekt for regler og lover
- Respekt for seg selv og andre *deltakere*
- Mot
- Fellesskap og solidaritet

Idrettens ånd uttrykkes ved at vi utøver den riktig.

Doping er fundamentalt det motsatte av idrettens ånd.

De første anti-dopingreglene ble vedtatt av UITs (ISSF) ordinære generalforsamling 30. oktober 1982 i Caracas, Venezuela, og ble senere modifisert etter behov og pålegg vedtatt av Administrative Council. ISSF anti-dopingregler er derfor vedtatt og implementert i overensstemmelse med ISSFs forpliktelser iht. World Anti-Doping Code (kodeksen) og er en videreføring av ISSFs vedvarende streben etter å utrydde doping i skyttersporten.

Anvendelsesområde for anti-dopingreglene

Anti-dopingreglene skal gjelde for:

a) ISSF, inkludert alle ISSFs styremedlemmer, ledere, funksjonærer og navngitte ansatte, samt *betrodde tredjeparter* og deres ansatte som er involvert i ett eller flere aspekter av *dopingkontroll*;

b) alle ISSFs *nasjonale forbund*, inkludert deres styremedlemmer, ledere, funksjonærer og navngitte ansatte, samt *betrodde tredjeparter* og deres ansatte som er involvert i ett eller flere aspekter av *dopingkontroll*;

c) følgende *utøvere*, *personer i utøvernes støtteapparat* og andre *personer* :

alle utøvere og personer i utøveres støtteapparat som er medlemmer av ISSF, eller av et *nasjonalt forbund*, en medlems- eller assosiert organisasjon som er medlem av et *nasjonalt forbund* (inkludert klubber, lag, sammenslutninger eller ligaer);

(i) *alle utøvere og personer i utøveres støtteapparat* som deltar aktivt i begivenheter, konkurranser eller andre aktiviteter som er organisert, sammenkalt, autorisert eller godkjent av ISSF, et *nasjonalt forbund* eller en

medlems- eller tilsluttet organisasjon, assosiert med et *nasjonalt forbund* (inkludert klubber, lag, sammenslutninger eller ligaer) hvor de enn måtte holdes;

- (II) andre *utøvere*, *personer i utøveres støtteapparat* eller andre *personer*, som i kraft av en akkreditering, en lisens eller en annen avtalefestet ordning, eller på annen måte er underlagt ISSF, et *nasjonalt forbund* eller en hvilken som helst organisasjon tilsluttet et *nasjonalt forbunds* jurisdiksjon, hva angår anti-doping (inkludert klubber, lag, sammenslutninger eller ligaer);
- (III) Utøvere som ikke er ordinære medlemmer av ISSF eller ett av organisasjonens *nasjonale forbund*, men som ønsker å være kvalifisert til å delta i en bestemt *internasjonal* begivenhet.

Som en betingelse for hans eller hennes deltakelse eller engasjement i idretten anser alle personer som er nevnt ovenfor seg enig i og bunnet av disse anti-dopingreglene, og har gitt ISSF autoritet til å håndheve dem, inkludert mulige konsekvenser brudd på reglene kan avstedkomme. Det samme gjelder høringspanelenes jurisdiksjon, spesifisert i art. 8 og art. 13. De skal avhøre og avgjøre saker og appeller som framsettes i samsvar med disse anti-dopingreglene.

Blant den totale gruppen *utøvere* som er beskrevet ovenfor, som er bundet av, og av hvem det kreves at de etterlever anti-dopingreglene, skal følgende utøvere anses å være utøvere på *internasjonalt nivå* og som reglene angår. Derfor skal de spesielle bestemmelsene, som anvendes for utøvere på internasjonalt nivå, (hva gjelder testing, men også TUE, informasjon om oppholdssted og behandling av resultater) gjelde slike *utøvere*:

- Alle *utøvere* som har ISSF ID, og
- Alle *utøvere* som har kvalifisert seg til, eller har til hensikt å konkurrere i en ISSF-konkurranse, eller en annen stor omfattende konkurranse.

1 DEFINISJON AV DOPING

Det anses som doping når det forekommer brudd på en eller flere av de anti-dopingreglene som vises i art. 2.1 til og med art. 2.11 i disse anti-dopingreglene.

2 BRUDD PÅ ANTI-DOPINGREGLENE

Hensikten med art. 2 er å spesifisere de omstendigheter og den adferd som utgjør brudd på anti-dopingreglene. Høringer i dopingsaker blir gjennomført basert på den påstand at en eller flere av disse spesielle reglene er brutt.

Utøvere eller *andre personer* er ansvarlig for å vite hva som anses som brudd på anti-dopingreglene, og de substansene og metodene som inngår i forbudslisten.

Følgende anses som brudd på anti-dopingreglene:

- 2.1 ***Forekomst av forbudte stoffer, eller deres metabolitter eller markører, i prøve fra en utøver***
- 2.2 ***En utøvers bruk eller forsøk på bruk av et forbudt stoff eller en forbudt metode***
- 2.3 ***En utøver unngår, nekter eller mislykkes i å avgi prøve***
- 2.4 ***En utøver unnlater å oppgi hvor han/hun befinner seg***
- 2.5 ***En utøver eller en annen person forkludrer eller forsøker å tukle med noe som angår dopingkontrollen***
- 2.6 ***En utøver eller en person i støtteapparatet besitter et forbudt stoff eller benytter en forbudt metode***
- 2.7 ***En utøver eller en annen person begår eller forsøker å begå heleri av forbudte stoffer eller forbudte metoder***
- 2.8 ***En utøver eller en annen person gir eller forsøker å gi en utøver et forbudt stoff eller viser en metode under konkurranse, eller gir eller forsøker å gi en utøver et forbudt stoff utenfor konkurranse som er forbudt å bruke utenfor konkurranse***
- 2.9 ***En utøver eller en annen person er medskyldig eller forsøker å påvirke noe som strider mot reglene***
- 2.10 ***En utøver eller en annen person har omgang med forbudte forbindelser***
- 2.11 ***En utøver eller en annen person prøver å hindre eller true noen fra å rapportere til myndigheter.***

3 BEVIS PÅ DOPING

3.1 Bevisbyrde og krav til bevis

3.2 Metoder for å fastslå fakta og antagelser

- 4 *FORBUDSLISTEN***
 - 4.1 Inkorporering av *forbudslisten***
 - 4.2 *Forbudte stoffer og forbudte metoder som står på forbudslisten***
 - 4.3 WADAs avgjørelse av hva som skal stå på *forbudslisten***
 - 4.4 Unntak for terapeutisk bruk (TUE)**

- 5 *TESTING OG ETTERFORSKNING***
 - 5.1 Hensikten med *testing* og etterforskning**
 - 5.2 Fullmakt til å utføre tester**
 - 5.3 *Testing under konkurranse***
 - 5.4 Krav til *testing***
 - 5.5 Informasjon om *utøvers* oppholdssted**
 - 5.6 *Utøvere* som har lagt opp og påny deltak i konkurranser**
 - 5.7 *Program for uavhengige observatører***

- 6 *ANALYSE AV PRØVER***
 - 6.1 Bruk av akkrediterte, godkjente laboratorier og andre laboratorier**
 - 6.2 Hensikten med å analysere *prøver* og data**
 - 6.3 Forskning på *prøver* og data**
 - 6.4 Standarder for analyser av *prøver* og rapportering**
 - 6.5 Fornyet analyse av en *prøve* forut for, eller under *resultat* - og høringsprosessen**
 - 6.6 Ytterligere analyse av en *prøve* etter at den er rapportert negativ eller ikke har resultert i anklage om brudd på en anti-dopingregel**
 - 6.7 Dele A eller B *prøve***
 - 6.8 WADAs rett til å sette seg i besittelse av *prøver* og data**

- 7 *FORVALTNING AV TESTRESULTATER: ANSVAR, INNLEDENDE GJENNOMGANG, UNDERRETNING OG MIDLERTIDIGE SUSPENSJONER***
 - 7.1 Ansvar for forvaltning av testresultater**
 - 7.2 Fornyet vurdering og underretning ved potensielle brudd på anti-dopingreglene**
 - 7.3 Identifisering av tidligere brudd på anti-dopingreglene**
 - 7.4 *Midlertidige suspensjoner***
 - 7.5 Avgjørelser om *forvaltning av resultater***
 - 7.6 Underretning om avgjørelser som gjelder *forvaltning av resultater***
 - 7.7 Trekke seg fra idretten – Legge opp**

- 8 **FORVALTNING AV TESTRESULTATER: RETTEN TIL EN RETTFERDIG HØRING OG UNDERRETNING OM HØRINGSRESULTATER**
- 8.1 Rettferdige høringer
- 8.2 Underretning om avgjørelser
- 8.3 Avkall på høring
- 8.4 Kun høring for CAS

- 9 **AUTOMATISK DISKVALIFIKASJON AV INDIVIDUELLE RESULTATER**

- 10 **SANKSJONER MOT INDIVIDUELLE UTØVERE**
- 10.1 *Diskvalifikasjon av resultater når brudd på anti-dopingreglene skjer under en konkurranse*
- 10.2 *Utestengelse for nærvær, bruk eller forsøk på å bruke, eller inneha et forbudt stoff eller anvende forbudte metoder*
- 10.3 *Utestengelse for brudd på andre anti-dopingregler*
- 10.4 *Skjerpede omstendigheter som kan øke utestengelsesperioden*
- 10.5 *Slette utestengelsesperioden basert på at det ikke er gjort feil eller utvist uaktsomhet*
- 10.6 *Reduksjon av utestengelsesperioden basert på at det ikke er gjort nevneverdige feil eller utvist uaktsomhet*
- 10.7 *Sletting, reduksjon eller utsettelse av utestengelsesperioden eller andre konsekvenser på grunn av andre årsaker enn at feil er begått*
- 10.8 *Avtaler om forvaltning av testresultater*
- 10.9 Flere overtredelser
- 10.10 *Diskvalifikasjon av resultater i konkurranser etter at prøve er tatt eller etter at straff for brudd på anti-dopingreglene er iverksatt*
- 10.11 Tapte premiepenger
- 10.12 *Økonomiske konsekvenser*
- 10.13 Når begynner utestengelsesperioden?
- 10.14 *Utøverens status under perioder med utestengelse eller midlertidig suspesjon*
- 10.15 Automatisk kunngjøring av sanksjonsvedtaket

- 11 **KONSEKVENSER FOR LAG**
- 11.1 *Testing av lag*
- 11.2 *Konsekvenser for lag*

12	ISSF-SANKSJONER MOT ANDRE IDRETTSLIGE ORGANISASJONSLEDD
13	FORVALTNING AV RESULTATER: APPELLER
13.1	Avgjørelser som kan appelleres
13.2	Appeller på avgjørelser som angår brudd på antidoping-reglene, konsekvenser, midlertidig suspensjon, implementering av vedtak og jurisdiksjon
13.3	Når forkynnelse av en avgjørelse, innenfor fastsatt tid, mislykkes
13.4	Appeller relatert til TUE
13.5	Underetning om utfallet av appeller
13.6	Tidspunkt for å appellere
14	KONFIDENSIALITET OG RAPPORTERING
14.1	Informasjon om <i>uheldige analytiske funn, atypiske funn</i> og andre påståtte brudd på anti-dopingreglene
14.2	Underretning om brudd på anti-dopingreglene eller brudd på vedtak om <i>utestengelse, midlertidig suspensjon</i> og anmodning om kopi av dokumenter
14.3	<i>Offentlig bekjentgjøring</i>
14.4	Statistisk rapportering
14.5	Database med informasjon om <i>dopingkontroller</i> og overvåking av oppfølging
14.6	Datafortrolighet
15	IMPLEMENTERING AV VEDTAK
15.1	Automatisk bindende effekt for <i>organisasjoner som har akseptert anti-dopingreglene</i>
15.2	Implementering av andre vedtak fattet av <i>anti-dopingorganisasjoner</i>
15.3	Implementering av vedtak fattet av et organ som ikke har <i>signaturmakt</i>
16	FORELDELSESLOV
17	UTDANNELSE
18	YTTERLIGERE ROLLER OG ANSVAR TILLAGT NASJONALE FORBUND
19	YTTERLIGERE ROLLER OG ANSVAR TILLAGT ISSF

- 20 YTTERLIGERE ROLLER OG ANSVAR TILLAGT *UTØVERE*
- 21 YTTERLIGERE ROLLER OG ANSVAR TILLAGT *UTØVERES STØTTEAPPARAT*
- 22 YTTERLIGERE ROLLER OG ANSVAR TILLAGT ANDRE *PERSONER* UNDERLAGT ANTI-DOPINGREGLENE
- 23 FORTOLKNING AV KODEKSEN (*CODE*)
- 24 AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

APPENDIX 1 DEFINITIONS (Kopiert fra ISSF 9/20)

ADAMS: The Anti-Doping Administration and Management System is a Web-based database management tool for data entry, storage, sharing, and reporting designed to assist stakeholders and WADA in their anti-doping operations in conjunction with data protection legislation.

Administration: Providing, supplying, supervising, facilitating, or otherwise participating in the *Use or Attempted Use* by another *Person* of a *Prohibited Substance* or *Prohibited Method*. However, this definition shall not include the actions of bona fide medical personnel involving a *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* used for genuine and legal therapeutic purposes or other acceptable justification and shall not include actions involving *Prohibited Substances* which are not prohibited in *Out-of-Competition Testing* unless the circumstances as a whole demonstrate that such *Prohibited Substances* are not intended for genuine and legal therapeutic purposes or are intended to enhance sport performance.

Adverse Analytical Finding: A report from a WADA-accredited laboratory or other WADA-approved laboratory that, consistent with the *International Standard* for Laboratories, establishes in a *Sample* the presence of a *Prohibited Substance* or its *Metabolites* or *Markers* or evidence of the *Use* of a *Prohibited Method*.

Adverse Passport Finding: A report identified as an *Adverse Passport Finding* as described in the applicable *International Standards*.

Aggravating Circumstances: Circumstances involving, or actions by, an *Athlete* or other *Person* which may justify the imposition of a period of *Ineligibility* greater than the standard sanction. Such circumstances and actions shall include, but are not limited to: the *Athlete* or other *Person* *Used* or *Possessed* multiple *Prohibited Substances* or *Prohibited Methods*, *Used* or *Possessed* a *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* on multiple occasions or committed multiple other anti-doping rule violations; a normal individual would be likely to enjoy the performance-enhancing effects of the anti-doping rule violation(s) beyond the otherwise applicable period of *Ineligibility*; the *Athlete* or *Person* engaged in deceptive or obstructive conduct to avoid the detection or adjudication of an anti-doping rule violation; or the *Athlete* or other *Person* engaged in *Tampering* during *Results Management* or the hearing process. For the avoidance of doubt, the examples of circumstances and conduct described herein are not exclusive and other similar circumstances or conduct may also justify the imposition of a longer period of *Ineligibility*.

Anti-Doping Activities: Anti-doping *Education* and information, test distribution planning, maintenance of a *Registered Testing Pool*, managing *Athlete Biological Passports*, conducting *Testing*, organizing analysis of *Samples*, gathering of intelligence and conduct of investigations, processing of *TUE* applications, *Results Management*, hearings, monitoring and enforcing compliance with any *Consequences* imposed, and all other activities related to anti-doping to be carried out by or on behalf of an *Anti-Doping Organization*, as set out in the *Code* and/or the *International Standards*.

Anti-Doping Organization: WADA or a *Signatory* that is responsible for adopting rules for initiating, implementing or enforcing any part of the *Doping Control* process. This includes, for example, the International Olympic Committee, the International Paralympic Committee, other *Major Event Organizations* that conduct *Testing* at their *Events*, International Federations, and *National Anti-Doping Organizations*.

Athlete: Any *Person* who competes in sport at the international level (as defined by each International Federation) or the national level (as defined by each *National Anti-Doping Organization*). An *Anti-Doping Organization* has discretion to apply anti-doping rules to an *Athlete* who is neither an *International-Level Athlete* nor a *National-Level Athlete*, and thus to bring them within the definition of “*Athlete*”. In relation to *Athletes* who are neither *International-Level* nor *National-Level Athletes*, an *Anti-Doping Organization* may elect to: conduct limited *Testing* or no *Testing* at all; analyze *Samples* for less than the full menu of *Prohibited Substances*; require limited or no whereabouts information; or not require advance *TUEs*. However, if an Article 2.1, 2.3 or 2.5 anti-doping rule violation is committed by any *Athlete* over whom an *Anti-Doping Organization* has elected to exercise its authority to test and who competes below the international or national level, then the *Consequences* set forth in the *Code* must be applied. For purposes of Article 2.8 and Article 2.9 and for purposes of anti-doping information and *Education*, any *Person* who participates in sport under the authority of any *Signatory*, government, or other sports organization accepting the *Code* is an *Athlete*.

Athlete Biological Passport: The program and methods of gathering and collating data as described in the *International Standard for Testing and Investigations* and *International Standard for Laboratories*.

Athlete Support Personnel: Any coach, trainer, manager, agent, team staff, official, medical, paramedical personnel, parent or any other *Person* working with, treating or assisting an *Athlete* participating in or preparing for sports competition.

Attempt: Purposely engaging in conduct that constitutes a substantial step in a course of conduct planned to culminate in the commission of an anti-doping rule violation. Provided, however, there shall be no anti-doping rule violation based solely on an *Attempt* to commit a violation if the *Person* renounces the *Attempt* prior to it being discovered by a third party not involved in the *Attempt*.

Atypical Finding: A report from a WADA-accredited laboratory or other WADA-approved laboratory which requires further investigation as provided by the *International Standard for Laboratories* or related *Technical Documents* prior to the determination of an *Adverse Analytical Finding*.

Atypical Passport Finding: A report described as an *Atypical Passport Finding* as described in the applicable *International Standards*.

CAS: The Court of Arbitration for Sport. *Code*: The World Anti-Doping Code.

Competition: A single race, match, game or singular sport contest. For example, a basketball game or the finals of the Olympic 100-meter race in athletics.

Consequences of Anti-Doping Rule Violations (“*Consequences*”): An *Athlete’s* or other *Person’s* violation of an anti-doping rule may result in one or more of the following: (a) *Disqualification* means the *Athlete’s* results in a particular *Competition* or *Event* are invalidated, with all resulting *Consequences* including forfeiture of any medals, points and prizes; (b) *Ineligibility* means the *Athlete* or other *Person* is barred on account of an anti-doping rule violation for a specified period of time from participating in any *Competition* or other activity or funding as provided in Article 10.14; (c) *Provisional Suspension* means the *Athlete* or other *Person* is barred temporarily from participating in any *Competition* or activity prior to the final decision at a hearing conducted under Article 8; (d) *Financial Consequences*

means a financial sanction imposed for an anti-doping rule violation or to recover costs associated with an anti-doping rule violation; and (e) *Public Disclosure* means the dissemination or distribution of information to the general public or *Persons* beyond those *Persons* entitled to earlier notification in accordance with Article 14. Teams in *Team Sports* may also be subject to *Consequences* as provided in Article 11.

Contaminated Product: A product that contains a *Prohibited Substance* that is not disclosed on the product label or in information available in a reasonable Internet search.

Decision Limit: The value of the result for a threshold substance in a *Sample*, above which an *Adverse Analytical Finding* shall be reported, as defined in the *International Standard for Laboratories*.

Delegated Third Party: Any *Person* to which ISSF delegates any aspect of *Doping Control* or anti-doping *Education* programs including, but not limited to, third parties or other *Anti-Doping Organizations* that conduct *Sample* collection or other *Doping Control* services or anti-doping *Educational* programs for ISSF, or individuals serving as independent contractors who perform *Doping Control* services for ISSF (e.g., non-employee *Doping Control* officers or chaperones). This definition does not include CAS.

Disqualification: See *Consequences of Anti-Doping Rule Violations* above.

Doping Control: All steps and processes from test distribution planning through to ultimate disposition of any appeal and the enforcement of *Consequences*, including all steps and processes in between, including but not limited to *Testing*, investigations, whereabouts, *TUEs*, *Sample* collection and handling, laboratory analysis, *Results Management*, hearings and appeals, and investigations or proceedings relating to violations of Article 10.14 (Status During *Ineligibility* or *Provisional Suspension*).

Education: The process of learning to instill values and develop behaviors that foster and protect the spirit of sport, and to prevent intentional and unintentional doping.

Event: A series of individual *Competitions* conducted together under one ruling body (e.g., the Olympic Games, World Championships of an International Federation, or Pan American Games).

Nota bene: For the purpose of all shooting sport regulatory documents other than these *Anti-Doping Rules*, the word “*Event*” still means a completed match with or without *Final* or *Shoot-off*, as may be further defined in those ISSF documents.

Event Period: The time between the beginning and end of an *Event*, as established by the ruling body of the *Event*.

Event Venues: Those venues so designated by the ruling body for the *Event*.

Fault: *Fault* is any breach of duty or any lack of care appropriate to a particular situation. Factors to be taken into consideration in assessing an *Athlete’s* or other *Person’s* degree of *Fault* include, for example, the *Athlete’s* or other *Person’s* experience, whether the *Athlete* or other *Person* is a *Protected Person*, special considerations such as impairment, the degree of risk that should have been perceived by the *Athlete* and the level of care and investigation exercised by the *Athlete* in relation to what should have been the perceived level of risk. In assessing the *Athlete’s* or other *Person’s* degree of *Fault*, the circumstances considered

must be specific and relevant to explain the *Athlete's* or other *Person's* departure from the expected standard of behavior. Thus, for example, the fact that an *Athlete* would lose the opportunity to earn large sums of money during a period of *Ineligibility*, or the fact that the *Athlete* only has a short time left in a career, or the timing of the sporting calendar, would not be relevant factors to be considered in reducing the period of *Ineligibility* under Article 10.6.1 or 10.6.2.

Financial Consequences: See *Consequences of Anti-Doping Rule Violations* above.

In-Competition: The period commencing at 11:59 p.m. on the day before a *Competition* in which the *Athlete* is scheduled to participate through the end of such *Competition* and the *Sample* collection process related to such *Competition*.

Independent Observer Program: A team of observers and/or auditors, under the supervision of WADA, who observe and provide guidance on the *Doping Control* process prior to or during certain *Events* and report on their observations as part of WADA's compliance monitoring program.

Individual Sport: Any sport that is not a *Team Sport*.

Ineligibility: See *Consequences of Anti-Doping Rule Violations* above.

Institutional Independence: Hearing panels on appeal shall be fully independent institutionally from the *Anti-Doping Organization* responsible for *Results Management*. They must therefore not in any way be administered by, connected or subject to the *Anti-Doping Organization* responsible for *Results Management*.

International Event: An *Event* or *Competition* where the International Olympic Committee, the International Paralympic Committee, an International Federation, a *Major Event Organization*, or another international sport organization is the ruling body for the *Event* or appoints the technical officials for the *Event*.

International-Level Athlete: *Athletes* who compete in sport at the international level, as defined by each International Federation, consistent with the *International Standard* for *Testing* and *Investigations*. For shooting sport, *International-Level Athletes* are defined as set out in the *Scope* section of the Introduction to these Anti-Doping Rules.

International Standard: A standard adopted by WADA in support of the *Code*. Compliance with an *International Standard* (as opposed to another alternative standard, practice or procedure) shall be sufficient to conclude that the procedures addressed by the *International Standard* were performed properly. *International Standards* shall include any *Technical Documents* issued pursuant to the *International Standard*.

Major Event Organizations: The continental associations of *National Olympic Committees* and other international multi-sport organizations that function as the ruling body for any continental, regional or other *International Event*.

Marker: A compound, group of compounds or biological variable(s) that indicates the *Use* of a *Prohibited Substance* or *Prohibited Method*.

Metabolite: Any substance produced by a biotransformation process.

Minimum Reporting Level: The estimated concentration of a *Prohibited Substance* or its *Metabolite(s)* or *Marker(s)* in a *Sample* below which WADA-accredited laboratories should not report that *Sample* as an *Adverse Analytical Finding*.

Minor: A natural *Person* who has not reached the age of eighteen (18) years.

National Anti-Doping Organization: The entity(ies) designated by each country as possessing the primary authority and responsibility to adopt and implement anti-doping rules, direct the collection of *Samples*, the management of test results, and the conduct of hearings at the national level. If this designation has not been made by the competent public authority(ies), the entity shall be the country's *National Olympic Committee* or its designee.

National Event: A sport *Event* or *Competition* involving *International-* or *National-Level Athletes* that is not an *International Event*.

National Federation: A national or regional entity which is a member of or is recognized by ISSF as the entity governing ISSF's sport in that nation or region.

National-Level Athlete: *Athletes* who compete in sport at the national level, as defined by each *National Anti-Doping Organization*, consistent with the *International Standard for Testing and Investigations*.

National Olympic Committee: The organization recognized by the International Olympic Committee. The term *National Olympic Committee* shall also include the National Sport Confederation in those countries where the National Sport Confederation assumes typical *National Olympic Committee* responsibilities in the anti-doping area.

No Fault or Negligence: The *Athlete* or other *Person's* establishing that he or she did not know or suspect, and could not reasonably have known or suspected even with the exercise of utmost caution, that he or she had *Used* or been administered the *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* or otherwise violated an anti-doping rule. Except in the case of a *Protected Person* or *Recreational Athlete*, for any violation of Article 2.1, the *Athlete* must also establish how the *Prohibited Substance* entered the *Athlete's* system.

No Significant Fault or Negligence: The *Athlete* or other *Person's* establishing that any *Fault* or negligence, when viewed in the totality of the circumstances and taking into account the criteria for *No Fault or Negligence*, was not significant in relationship to the anti-doping rule violation. Except in the case of a *Protected Person* or *Recreational Athlete*, for any violation of Article 2.1, the *Athlete* must also establish how the *Prohibited Substance* entered the *Athlete's* system.

Operational Independence: This means that (1) board members, staff members, commission members, consultants and officials of the *Anti-Doping Organization* with responsibility for *Results Management* or its affiliates (e.g., member federation or confederation), as well as any *Person* involved in the investigation and pre-adjudication of the matter cannot be appointed as members and/or clerks (to the extent that such clerk is involved in the deliberation process and/or drafting of any decision) of hearing panels of that *Anti-Doping Organization* with responsibility for *Results Management* and (2) hearing panels shall be in a position to conduct the hearing and decision-making process without interference from the *Anti-Doping Organization* or any third party. The objective is to ensure that members of the hearing panel or individuals otherwise involved in the decision of the hearing panel, are not involved in the investigation of, or decisions to proceed with, the case.

Out-of-Competition: Any period which is not *In-Competition*. *Participant*: Any *Athlete* or *Athlete Support Person*.

Person: A natural *Person* or an organization or other entity.

Possession: The actual, physical *Possession*, or the constructive *Possession* (which shall be found only if the *Person* has exclusive control or intends to exercise control over the *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* or the premises in which a *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* exists); provided, however, that if the *Person* does not have exclusive control over the *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* or the premises in which a *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* exists, constructive *Possession* shall only be found if the *Person* knew about the presence of the *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* and intended to exercise control over it. Provided, however, there shall be no anti-doping rule violation based solely on *Possession* if, prior to receiving notification of any kind that the *Person* has committed an anti-doping rule violation, the *Person* has taken concrete action demonstrating that the *Person* never intended to have *Possession* and has renounced *Possession* by explicitly declaring it to an *Anti-Doping Organization*. Notwithstanding anything to the contrary in this definition, the purchase (including by any electronic or other means) of a *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* constitutes *Possession* by the *Person* who makes the purchase.

Prohibited List: The List identifying the *Prohibited Substances* and *Prohibited Methods*.

Prohibited Method: Any method so described on the *Prohibited List*.

Prohibited Substance: Any substance, or class of substances, so described on the *Prohibited List*.

Protected Person: An *Athlete* or other natural *Person* who at the time of the anti-doping rule violation: (i) has not reached the age of sixteen (16) years; (ii) has not reached the age of eighteen (18) years and is not included in any *Registered Testing Pool* and has never competed in any *International Event* in an open category; or (iii) for reasons other than age has been determined to lack legal capacity under applicable national legislation.

Provisional Hearing: For purposes of Article 7.4.3, an expedited abbreviated hearing occurring prior to a hearing under Article 8 that provides the *Athlete* with notice and an opportunity to be heard in either written or oral form.

Provisional Suspension: See *Consequences of Anti-Doping Rule Violations* above.

Publicly Disclose: See *Consequences of Anti-Doping Rule Violations* above.

Recreational Athlete: A natural *Person* who is so defined by the relevant *National Anti-Doping Organization*; provided, however, the term shall not include any *Person* who, within the five (5) years prior to committing any anti-doping rule violation, has been an *International-Level Athlete* (as defined by each International Federation consistent with the *International Standard for Testing and Investigations*) or *National-Level Athlete* (as defined by each *National Anti-Doping Organization* consistent with the *International Standard for Testing and Investigations*), has represented any country in an *International Event* in an open category or has been included within any *Registered Testing Pool* or other whereabouts information pool maintained by any International Federation or *National Anti-Doping Organization*.

Regional Anti-Doping Organization: A regional entity designated by member countries to coordinate and manage delegated areas of their national anti-doping programs, which may include the adoption and implementation of anti-doping rules, the planning and collection of

Samples, the management of results, the review of *TUEs*, the conduct of hearings, and the conduct of *Educational* programs at a regional level.

Registered Testing Pool: The pool of highest-priority *Athletes* established separately at the international level by International Federations and at the national level by *National Anti-Doping Organizations*, who are subject to focused *In-Competition* and *Out-of-Competition Testing* as part of that International Federation's or *National Anti-Doping Organization's* test distribution plan and therefore are required to provide whereabouts information as provided in Article 5.5 and the *International Standard for Testing and Investigations*.

Results Management: The process encompassing the timeframe between notification as per Article 5 of the *International Standard for Results Management*, or in certain cases (e.g., *Atypical Finding*, *Athlete Biological Passport*, whereabouts failure), such pre-notification steps expressly provided for in Article 5 of the *International Standard for Results Management*, through the charge until the final resolution of the matter, including the end of the hearing process at first instance or on appeal (if an appeal was lodged).

Sample or *Specimen*: Any biological material collected for the purposes of *Doping Control*.
Signatories: Those entities accepting the *Code* and agreeing to implement the *Code*, as

provided in Article 23 of the *Code*. *Specified Method*: See Article 4.2.2. *Specified Substance*: See Article 4.2.2.

Strict Liability: The rule which provides that under Article 2.1 and Article 2.2, it is not necessary that intent, *Fault*, negligence, or knowing *Use* on the *Athlete's* part be demonstrated by the *Anti-Doping Organization* in order to establish an anti-doping rule violation.

Substance of Abuse: See Article 4.2.3.

Substantial Assistance: For purposes of Article 10.7.1, a *Person* providing *Substantial Assistance* must: (1) fully disclose in a signed written statement or recorded interview all information he or she possesses in relation to anti-doping rule violations or other proceeding described in Article 10.7.1.1, and (2) fully cooperate with the investigation and adjudication of any case or matter related to that information, including, for example, presenting testimony at a hearing if requested to do so by an *Anti-Doping Organization* or hearing panel. Further, the information provided must be credible and must comprise an important part of any case or proceeding which is initiated or, if no case or proceeding is initiated, must have provided a sufficient basis on which a case or proceeding could have been brought.

Tampering: Intentional conduct which subverts the *Doping Control* process, but which would not otherwise be included in the definition of *Prohibited Methods*. *Tampering* shall include, without limitation, offering or accepting a bribe to perform or fail to perform an act, preventing the collection of a *Sample*, affecting or making impossible the analysis of a *Sample*, falsifying documents submitted to an *Anti-Doping Organization* or *TUE* committee or hearing panel, procuring false testimony from witnesses, committing any other fraudulent act upon the *Anti-Doping Organization* or hearing body to affect *Results Management* or the imposition of

Consequences, and any other similar intentional interference or *Attempted* interference with any aspect of *Doping Control*.

Target Testing: Selection of specific *Athletes* for *Testing* based on criteria set forth in the *International Standard for Testing and Investigations*.

Team Sport: A sport in which the substitution of players is permitted during a *Competition*.

Technical Document: A document adopted and published by WADA from time to time containing mandatory technical requirements on specific anti-doping topics as set forth in an *International Standard*.

Testing: The parts of the *Doping Control* process involving test distribution planning, *Sample* collection, *Sample* handling, and *Sample* transport to the laboratory.

Testing Pool: The tier below the *Registered Testing Pool* which includes *Athletes* from whom some whereabouts information is required in order to locate and *Test* the *Athlete Out-of-Competition*.

Therapeutic Use Exemption (TUE): A *Therapeutic Use Exemption* allows an *Athlete* with a medical condition to use a *Prohibited Substance* or *Prohibited Method*, but only if the conditions set out in Article 4.4 and the *International Standard for Therapeutic Use Exemptions* are met.

Trafficking: Selling, giving, transporting, sending, delivering or distributing (or *Possessing* for any such purpose) a *Prohibited Substance* or *Prohibited Method* (either physically or by any electronic or other means) by an *Athlete*, *Athlete Support Person* or any other *Person* subject to the authority of an *Anti-Doping Organization* to any third party; provided, however, this definition shall not include the actions of bona fide medical personnel involving a *Prohibited Substance* used for genuine and legal therapeutic purposes or other acceptable justification, and shall not include actions involving *Prohibited Substances* which are not prohibited in *Out-of-Competition Testing* unless the circumstances as a whole demonstrate such *Prohibited Substances* are not intended for genuine and legal therapeutic purposes or are intended to enhance sport performance.

UNESCO Convention: The International Convention against Doping in Sport adopted by the 33rd session of the UNESCO General Conference on 19 October 2005 including any and all amendments adopted by the States Parties to the Convention and the Conference of Parties to the International Convention against Doping in Sport.

Use: The utilization, application, ingestion, injection or consumption by any means whatsoever of any *Prohibited Substance* or *Prohibited Method*.

WADA: The World Anti-Doping Agency.

Without Prejudice Agreement: For purposes of Articles 10.7.1.1 and 10.8.2, a written agreement between an *Anti-Doping Organization* and an *Athlete* or other *Person* that allows the *Athlete* or other *Person* to provide information to the *Anti-Doping Organization* in a defined time-limited setting with the understanding that, if an agreement for *Substantial Assistance* or a case resolution agreement is not finalized, the information provided by the *Athlete* or other *Person* in this particular setting may not be used by the *Anti-Doping Organization* against the *Athlete* or other *Person* in any *Results Management* proceeding

under the *Code*, and that the information provided by the *Anti-Doping Organization* in this particular setting may not be used by the *Athlete* or other *Person* against the *Anti-Doping Organization* in any *Results Management* proceeding under the *Code*. Such an agreement shall not preclude the *Anti-Doping Organization*, *Athlete* or other *Person* from using any information or evidence gathered from any source other than during the specific time-limited setting described in the agreement.

ISSF Anti-Doping Rules 2021

NORSKE ANTI-DOPINGBESTEMMELSER

Norges Idrettsforbunds regelverk, særlig prgf. 12 i NIFs lov, ligger til grunn for anti-dopingarbeidet i Norge. Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) organiserer anti-dopingarbeidet, og de fullstendige nasjonale bestemmelsene, oppdatert dopingliste og annen informasjon er å få fra

Antidoping Norge,
Sognsveien 75F, 0855 Oslo
Tlf.: 09765
E-post: post@antidoping.no
Internett: www.antidoping.no

ADN har utarbeidet ulike opplæringsopplegg, som «Ren utøver» (e-læring) og «Rent idrettslag», og har laget en utøverguide, som gir veiledning til utøvere om dopingbestemmelsene.

På de følgende sidene er det tatt inn et utdrag fra ADNOs utøverinformasjon, samt reglene for medisinsk fritak.

Informasjon om dopinglista og legemiddellista

De som er medlem av idrettslag tilsluttet Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komité (NIF) er underlagt NIFs lov. Ifølge kapittel 12 i NIFs lov er det forbudt å rettsstridig bruke midler og metoder som fremgår av WADAs internasjonale dopingliste. Lista angir hvilke stoffer og metoder som er forbudt å bruke og gir informasjon om fritaksbestemmelser. Lista oppdateres minst en gang i året.

Antidoping Norge har utarbeidet en legemiddellista der alle legemidler som inneholder forbudte stoffer på dopinglista står oppført. Det er bare legemidler som er i salg i Norge som står på denne lista. Legemiddellista oppdateres gjennom hele året ettersom nye legemidler godkjennes for salg i Norge. Både dopinglista (oversatt til norsk) og legemiddellista er tilgjengelig på www.antidoping.no.

Vær oppmerksom på at også kosttilskudd kan inneholde forbudte stoffer og at innholdsdeklarasjonen på slike produkter kan være mangelfull, ikke minst om produktet er kjøpt i utlandet. ADNO anbefaler alle utøvere å ikke bruke produkter der man er i tvil om innholdet.

Utøvers ansvar

Det er alltid utøvers ansvar å påse at ethvert legemiddel kontrolleres før bruk. Utøver må kontrollere om noen av innholdsstoffene rammes av dopingbestemmelsene. Dette gjelder enten legemiddelet er kjøpt med eller uten resept fra lege, i eller utenfor Norge. Det advares generelt om kjøp av legemidler i utlandet. Utøver kan utestenges fra idretten ved inntak av midler som inneholder forbudte stoffer.

Dopingkontroll

Dopingbestemmelsene gjelder for alle medlemmer i idrettslag som er tilsluttet Norges Idrettsforbund (og dermed også alle lag som er medlem i Norges Skytterforbund) i og utenfor konkurranse, men også for enhver annen som deltar på stevner eller andre idrettsarrangementer som arrangeres av et organisasjonsledd innen NIF. Dette gjelder uavhengig av om arrangementet har karakter av trening eller konkurranse. Hvis en autorisert dopingkontrollør ber deg om å avgi urin- eller blodprøve, må du derfor rette deg etter dette.

Innkallingen til dopingkontroll kan skje muntlig eller skriftlig. Begge deler er like bindende. Innkalling skal normalt alltid være uanmeldt. Det innebærer at utøver ikke skal varsles i forkant om dopingkontrollen.

Utøver kan innkalles av en dopingkontrollør eller en assistent. En assistent er en autorisert person som bistår dopingkontrolløren. Dopingkontrolløren eller assistenten skal alltid vise frem legitimasjon som viser gyldig autorisasjon og dokumenterer kontrollmyndighet.

Saksgang

Kapittel 12 i NIFs lov regulerer saksgang i dopingsaker. Ved en positiv prøve som ikke skyldes tillatt legemiddelbruk, eller ved andre forhold der dopingbestemmelsene potensielt er brutt, blir utøveren orientert. I tillegg blir særforbundet, det internasjonale særforbundet og WADA informert.

Utøveren blir informert om rettigheter og plikter, herunder at han eller hun har rett til å kommentere saken og har mulighet til å legge fram bevis for sin uskyld. Utøveren kan også be om at B-prøven skal analyseres. Utøveren vil automatisk miste plasseringen sin dersom en positiv prøve som blir dopingsak, er avgitt ved en konkurranse.

Administrasjonen i Antidoping Norge innhenter relevant og tilgjengelig informasjon om saken og legger den fram for den frittstående påtalenemnden som er opprettet av Antidoping Norge.

Sanksjoner

Brudd på dopingbestemmelsene sanksjoneres normalt med utestengelse fra konkurranser og organisert trening. Lengden på utestengelsen avhenger av flere forhold, blant annet hvilket stoff det er, type forseelse, og i hvilken grad utøver har skyld i det som har skjedd.

En utøver kan også idømmes tap av premier, plasseringer i mesterskap og/eller rekorder.

Medisinsk fritak fra dopinglista

Enkelte idrettsutøvere har behov for medisinsk behandling med legemidler som inneholder stoffer på dopinglisten. Dopingbestemmelsene skal normalt ikke være til hinder for forsvarlig medisinsk behandling ved sykdom. Det er derfor utarbeidet en forskrift som gjelder for medisinsk fritak.

I legemiddellista på www.antidoping.no finner du ut om legemiddelet du bruker inneholder forbudte stoffer og hvilken dopinggruppe legemiddelet tilhører.

Hva du må sende inn av fritaksdokumentasjon avhenger av utøverens nivå, alder og hvilken dopinggruppe det aktuelle medikamentet tilhører:

DOPINGGRUPPE	ALLE ANDRE UTØVERE FRA FYLTE 15 ÅR	NASJONAL TOPPIDRETTS- UTØVER ¹	INTER- NASJONAL TOPPIDRETTS- UTØVER ²
S1. Anabole stoffer	Søknad om medisinsk fritak skal ikke sendes før ADNO ber om det.	Send søknad om medisinsk fritak til ADNO.	Sjekk regelverk om medisinsk fritak hos det internasjonale særforbundet. Send søknad om medisinsk fritak til det internasjonale særforbundet.
S2. Peptidhormoner, vekstfaktorer, relaterte substanser og mimetika			
S3. Beta-2 antagonister			
S4. Hormon- og metabolske modulatorer (f.eks. insulin)			
S5. Diuretika og andre maskeringsmidler			
S6. Stimulerende midler			
S7. Narkotiske stoffer			
S8. Cannabinoider			
S9. Glukokortikoider			
S0. Ikke godkjente stoffer			
M 1-3 Metoder			
P1. Betablokkere	Se unntaksregler for betablokkere.		

¹ Hos Skytterforbundet er dette definert som: Deltagere på skytterlandslaget ELITE, kvinner og menn. Deltagere i seniorklasser i OL- og PL-øvelser i World Cup. Deltagere i senior-EM, -VM, -European Games, -OL og -PL.

² Det internasjonale skytterforbundet (ISSF) godkjenner normalt fritakserklæringer (TUE) utstedt av Antidoping Norge. Nasjonalt utstedte TUE må sendes inn til ISSF for godkjenning i god tid før den aktuelle konkurransen.

Utdrag fra «Forskrift om medisinsk fritak»:

(Vedtatt av Stiftelsen Antidoping Norges styre 27.12.2020.)

§ 3 Kriterier for medisinsk fritak

For å få innvilget et medisinsk fritak må følgende kriterier oppfylles og kunne dokumenteres:

- a) det aktuelle forbudte stoffet/metoden er nødvendig for å behandle en diagnostisert medisinsk tilstand understøttet av relevant klinisk dokumentasjon,
- b) det forbudte stoffet/metoden brukt i medisinsk behandling gir med sannsynlighetsovervekt ingen kjent prestasjonsforbedring utover det som kan forventes ved tilbakevendingen til utøverens normale helsetilstand etter behandling av den medisinske tilstanden,
- c) det forbudte stoffet/metoden er en indisert behandling av den medisinske tilstanden, og det er ingen annen rimelig og fornuftig tillatt terapeutisk behandling, og
- d) bruk av legemiddel inneholdende det forbudte stoffet/metoden skal ikke, helt eller delvis, være en konsekvens av tidligere bruk (uten medisinsk fritak) av stoffer/metoder som var ulovlig på anvendelsestidspunktet

§ 4 Søknad om medisinsk fritak

4.1 Tidspunkt for søknad

(1) Utøver på internasjonalt eller nasjonalt nivå som har behov for å benytte et forbudt stoff eller en forbudt metode, skal søke om medisinsk fritak så raskt som mulig før bruk. Dersom det gjelder stoffer som kun er forbudt i konkurranse bør søknad sendes inn minst 30 dager før neste konkurranse, med mindre det foreligger en nødssituasjon eller andre særlige forhold.

(2) Andre kategorier utøvere enn de ovennevnte kan søke om medisinsk fritak på forhånd og skal for øvrig søke om medisinsk fritak når ADNO ber om det. Dersom ADNO ber utøver søke om medisinsk fritak, skal utøver fremlegge fullstendig søknad med vedlegg innen rimelig frist fastsatt av ADNO.

§ 7 Unntaksbestemmelse for bruk av betablokkere

(1) Det kan gis unntak fra forskriftens § 3 (1) b ved vurdering av medisinsk fritak for bruk av betablokkere for utøver i golf, biljard, skyting og bueskyting som angitt i 2. ledd, med mindre utøver skal konkurrere på internasjonalt nivå, er definert som meldepliktutøver eller nasjonal toppidrettsutøver, eller skal delta i norgesmesterskap.

(2) Unntaksbestemmelsene gjelder for (*utdrag som gjelder skyting*):

- c) Utøversom skal delta i skyting eller bueskyting i eller utenfor konkurranse. Utøvere som skal delta i veteranklassen i norgesmesterskapet kommer inn under unntaket.